

Suverani români în exil
Adevăruri dureroase
și istorii ciudate

Docu-drame și mituri istorice
evocate de Dan-Silviu Boerescu,
însoțite de consemnări din presă

INTEGRAL

Colecția REGALĂ
Coperta: Stelian BIGAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BOERESCU, DAN-SILVIU

**Suverani români în exil. Adevăruri dureroase și istorii ciudate :
docu-drame și mituri istorice însoțite de consemnări din presă /**
evocate de Dan-Silviu Boerescu. - București : Integral, 2018

Conține bibliografie

ISBN 978-606-992-061-9

94

© INTEGRAL, 2018

Editor: Costel POSTOLACHE
Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tiparul executat la tipografia Editurii *Paralela 45*

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-061-9

Sumar

Regina Elisabeta și „Afacerea Văcărescu” –
exilul mascat al poetei „Carmen Sylva” / 7

Regina Maria, osândită
la exil interior de propriul fiu / 17

Regele Carol al II-lea, o suită de exiluri autoasumate
pe fondul unor iubiri imposibile
și un picior în fund dat de Istorie / 27

Regina Mamă Elena, soția nefericită
alungată de lângă copilul său / 45

Principele Nicolae... când fratele cel mare
nu este de acord cu mezialianța mezinului.
Un pretext? / 57

Principesei Elisabeta
nu i-a plăcut pe tronul Greciei. Așadar... / 67

Principesa Maria –
destinul tragic al lui „Mignon” / 83

Principesa Ileana de Habsburg sau
„Maica Alexandra” în Pennsylvania / 91

Regele Mihai I și Regina Ana,
rătăcitori pe drumurile Europei / 103

Lămuriri bibliografice / 125

Regina Elisabeta și „Afacerea Văcăreșcu” – exilul mascat al poetei „Carmen Sylva”

Regina Elisabeta, Regele Carol al II-lea, Regina Mamă Elena, Principesa Elisabeta (fosta soție a Regelui George al II-lea al Greciei), Principesa Maria – „Mignon” (fosta soție a Regelui Alexandru I Karagheorghevici al Sârbilor, Croaților și Slovenilor și Regină Mamă a Iugoslaviei), Principele Nicolae (fratele lui Carol al II-lea), Principesa Ileana de Habsburg – călugărită sub numele de „Maica Alexandra”, Regele Mihai I și Regina Ana – cu toții au trăit, sub o formă sau alta, experiența dureroasă a exilului, marcată de momente succesive de glorie și umilință. Practic, doar Regii Carol I și Ferdinand au fost scutiți de această încercare profund traumatizantă a destinului, în condițiile în care chiar și Regina Maria a fost supusă, de către propriul fiu, Carol al II-lea, unui straniu regim de exil interior și eliminare din viața publică.

Dintre toate aceste povești nefericite, cea mai stranie și singura cu un incredibil happy end este cea a primei noastre Regine, cunoscută și sub pseudonimul literar „Carmen Sylva”. Distrusă de pierderea unicului copil, Măriuca, o fetiță dispărută la doar patru ani de pe urma ravagiilor făcute de o boală a copilăriei (scarlatina) imposibil de tratat în 1874, și-a transferat afecțiunea asupra celei mai simpatice domnișoare din suita sa, Elena „Ilincuța” Văcărescu, și, în urma unei înlănțuiri de evenimente ca dintr-o telenovelă istorică, culminând cu imposibila logodnă a protejatei sale cu Principele Moștenitor Ferdinand (nepotul soțului său, Carol I), să se vadă silită să-și facă peste noapte bagajele și să plece înapoi acasă, la castelul familiei sale din Germania, la Neuwied.

Când a ajuns prima oară la București, Elisabeta a stat un timp mai mult retrasă, mulțumindu-se cu vizitele Principelui Carol, un amant deloc pătimaș, „cu ochii pe cronometrul aflat pe noptieră”, cum îl descrie Paul Morand. La 8 septembrie 1870, a adus pe lume o fetiță, Maria, fizic o copie a mamei sale. Mama își aducea aminte peste timp crâmpie de conversație, cărora le dădea o haină poetică: „Ce roz sunt obrajii tăi, mami! Oare i-a sărutat soarele?”. Sau: „Mamă, cerul soarește!”. Sau, privind bustul de ghips al lui Carol I: „Vezi, mamă, cum iarna s-a așternut pe tata!”...

Cum se întâmplă adesea, Domnul luându-i repede la sine pe cei mai buni dintre noi, fetița a murit la vârsta de doar patru ani, de scarlatină. Un întreg capitol s-a încheiat atunci în viața Elisabetei. Acela de mamă. Un alt copil n-a mai adus pe lume, în ciuda încercărilor repetate. Îi

mărturisea într-o scrisoare din 1904 lui George Bengescu, biograful ei: „Când mă gândesc că de șaptesprezece sau optsprezece ori am pierdut sarcinile, de multe ori nu mai îndrăzneam să vorbesc despre asta, știind deja că – deși erau mereu semne și mi-era rău, un rău de care, spre deosebire de alte femei, n-aveam dreptul să mă plâng, el fiind semnul sigur că pot spera – la mine iar nu va fi nimic!”. Și nu era. Între altele, Elisabeta n-a prea consultat ginecologii. Și atunci, neputând să fie Doamna care să dea țării moștenitori pentru Tron, cum îi cerea omul politic P.P. Carp, totdeauna ironic și cu cine trebuia, și cu cine nu, a devenit Carmen Sylva.

Îndemnul de a scrie i l-a dat Vasile Alecsandri, care, la moartea fetei, îi trimisese poezia *Glas venit de dincolo de stele*. „Deși trecusem deja de treizeci de ani, n-aveam nici cea mai mică noțiune clară despre arta poetică. Cel mai bine am învățat-o traducând”. A tradus mai întâi, susținută de Alecsandri, antologia de versuri din lirica românească *Rumanische Dichtungen*. Apoi a debutat, în 1878, ca poetă, în două periodice germane, îndemnată de romancierul Paul Lindau. Anul următor, și-a publicat primul volum, de peste 200 de pagini. Pseudonimul îi fusese sugerat chiar de Carol, care voia delimitarea poetei de Regină, iar numele de Carmen Sylva fusese ales de Elisabeta și de Zoe Bengescu, doamna ei de onoare. Scrierile au început apoi să curgă. „Când îmi vine o idee, indiferent că vreau sau nu, trebuie să mi-o exprim și s-o strecor în versurile mele; doar cu acest preț îmi regăsesc liniștea”.

Dar nu toate scrierile sale au putut vedea lumina tiparului, însuși Carol I fiind cel care a cenzurat-o drastic.

Cartea în care Regina Elisabeta scria despre ședințe de spiritism a fost distrusă la porunca regelui. Acest jurnal reprezintă doar una dintre scrierile primei suverane a României care și-au pierdut urma în istorie. Elizabeth Pauline Ottilie Luise zu Wied, fiica Principesei Maria de Nassau și a Prințului Hermann de Wied, a devenit prima Regină a românilor în anul 1881, după recunoașterea României ca regat, prin căsătoria cu Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, mai târziu regele Carol I al României.

Spirit adesea răzvrătit împotriva etichetei regale, Regina Elisabeta a trăit într-o epocă a convenției, iar deschiderea ei spre lumea artei nu i-a fost pe plac monarhului-soț. În contemporaneitate, precum și în istorie, suverana a rămas ca slujitoare dedicată a artei. S-a încumetat târziu să-și tipărească scrierile și a ales pseudonimul Carmen Sylva („Cântecul pădurii”). Multe dintre scrierile suveranei, jurnale și corespondență, au dispărut fără urmă. Unul dintre jurnale a supraviețuit însă la Arhivele Naționale din București. *Cartea sufletului*, un fel de cronică în care Regina își însemnase trăirile și observațiile făcute în timpul unor ședințe de spiritism ținute la Peleş, a fost arsă în chip misterios. Istoricii susțin că manuscrisul a avut o soartă nefericită la porunca Regelui Carol, spirit rigid, care a considerat că o asemenea scriere este compromițătoare pentru familie și pentru monarhie. Adevăr sau legendă, istoricii amintesc și de alte texte ale Reginei, care au fost distruse după moartea sa.

Popularitatea Reginei Elisabeta a României în Europa este mai mult ca sigur greu de imaginat în zilele noastre. Deoarece numele său era pe buzele tuturor, iar ziarele și